ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ D. RUIZ-JARABO COLOMER

της 12ης Δεκεμβρίου 2000 [1]

1. Το Hoge Raad der Nederlanden (Ανώτατο Ακυρωτικό των Κάτω Χωρών) ζήτησε από το Δικαστήριο, σύμφωνα με το άρθρο 234 ΕΚ, την ερμηνεία της οδηγίας 83/189/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφορήσεως στον τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών [2]. Συγκεκριμένα, η αίτηση εκδόσεως προδικαστικής αποφάσεως αφορά το άρθρο 1, το οποίο ορίζει τις έννοιες των «τεχνικών προδιαγραφών» και του «τεχνικού κανόνα».

I — Η εθνική νομοθεσία περί των ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων

2. Το άρθρο 17, παράγραφος 1, του Wet op de Telecommunicatievoorzieningen (νόμου περί τηλεπικοινωνιών) απαγορεύει την τοποθέτηση, κατοχή ή χρήση μη εγκεκριμένων ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων, εκτός αν έχει δοθεί άδεια με υπουργική απόφαση. Το σύστημα αδειών διακρίνει μεταξύ, από τη μια πλευρά, των αδειών απλής κατοχής και, από την άλλη πλευρά, των αδειών εγκαταστάσεως και χρήσεως, οι οποίες μπορούν να χορηγηθούν μόνο για εγκεκριμένο εξοπλισμό εκπομπής.

Οι επιχειρηματίες που ειδικεύονται στο εμπόριο ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων μπορούν να λάβουν άδεια κατασκευής, εμπορίας, εγκαταστάσεως και επισκευής εξοπλισμού εκπομπής. Η άδεια αφορά ορισμένα είδη εξοπλισμού τα οποία κατατάσσονται σε τρεις κατηγορίες. Οι κατηγορίες Ι και ΙΙ αφορούν τον εγκεκριμένο εξοπλισμό εκπομπής. Η άδεια για την κατηγορία ΙΙΙ, η οποία καλύπτει τον μη εγκεκριμένο εξοπλισμό, χορηγείται αποκλειστικώς για την κατοχή εξοπλισμού και δεν επιτρέπει τη χρήση του. Η χρήση μη εγκεκριμένου εξοπλισμού εκπομπής δεν επιτρέπεται στις Κάτω Χώρες και η εμπορία του υπόκειται σε αυστηρότατους κανόνες για να αποτραπούν διαταράξεις των κυμάτων. Οι επιχειρήσεις που δρουν στον τομέα αυτόν πρέπει να τηρούν μητρώο του εξοπλισμού εκπομπής που κατασκευάζουν, που παραλαμβάνουν και που παραδίδουν. Κατά το άρθρο D.1.4 του Besluit radio-elektrische inrichtingen (διατάγματος περί ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων), οι επιχειρήσεις αυτές δεν μπορούν ούτε να έχουν εξοπλισμό εκπομπής της κατηγορίας ΙΙΙ σε μέρη που είναι προσιτά για το κοινό.

Οι ραδιοενισχυτές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν μαζί με εξοπλισμό εκπομπής

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

2 — ΕΕ L 109, σ. 8.

εξομοιώνονται με τον εξοπλισμό αυτόν. Στις Κάτω Χώρες, δεν έχει χορηγηθεί άδεια για τη χρήση ραδιοενισχυτών που δεν είναι εγκεκριμένοι.

Το άρθρο C.11.1, του διατάγματος απαγορεύει κάθε εμπορική διαφήμιση μη εγκεκριμένου εξοπλισμού εκπομπής. Η Ολλανδική Κυβέρνηση ανέφερε με τις παρατηρήσεις της ότι η απαγόρευση αυτή, η οποία έχει ως σκοπό να εμποδίσει την υπερβολική διάδοση του εξοπλισμού αυτού και έτσι να αποτρέψει τη μη προσήκουσα χρήση του, αφορά μόνο τη διαφήμιση για το ευρύ κοινό, καθόσον επιτρέπεται η διαφήμιση σε καταλόγους που προορίζονται για τις ειδικευμένες επιχειρήσεις.

Κάθε παράβαση της διατάξεως αυτής επισύρει ποινικές κυρώσεις.

II — Τα πραγματικά περιστατικά

3. Τον Ιανουάριο του 1994, ο G. van der Burg καταχώρισε σε περιοδικό για ραδιοερασιτέχνες διαφήμιση ραδιοενισχυτών ισχύος 1 000 και 1 500 Watt. Οι ραδιοενισχυτές αυτοί, οι οποίοι είναι ενεργά ηλεκτρονικά συστατικά που καθιστούν δυνατή την αύξηση της ισχύος ενός σήματος, εξομοιώνονται με μη εγκεκριμένο εξοπλισμό εκπομπής.

Κατά του G. van der Burg ασκήθηκε ποινική δίωξη καθόσον το διάταγμα περί ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων απαγορεύει τη διαφήμιση ενισχυτών αυτού του είδους. Ο Kantonrechter te Brielle εξέδωσε τον Μάιο του 1995 καταδικαστική απόφαση ερήμην του G. van der Burg. Στον δεύτερο βαθμό, το Rechtbank te Rotterdam εξαφάνισε την πρωτόδικη απόφαση και καταδίκασε τον κατηγορούμενο σε πρόστιμο 600 ολλανδικών φιορινίων και επικουρικώς σε κράτηση 12 ημερών. Κατά της αποφάσεως αυτής ο G. van der Burg άσκησε αναίρεση. Ο αναιρεσείων ισχυρίζεται ότι η εθνική ρύθμιση που εφαρμόστηκε είναι ασυμβίβαστη με το κοινοτικό δίκαιο καθόσον πρόκειται για τεχνικό κανόνα υπό την έννοια της οδηγίας 83/189, ο οποίος δεν ανακοινώθηκε στην Επιτροπή.

III — Τα προδικαστικά ερωτήματα

4. Για να μπορέσει να αποφανθεί επί της υποθέσεως που ήχθη ενώπιόν του, το Hoge Raad υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχει, στο πλαίσιο της προαναφερθείσας [...] ρυθμίσεως και υπό το πρίσμα των σκέψεων που διατυπώνονται συναφώς στο σημείο 6.11.1 [της αποφάσεως περί παραπομπής], το άρθρο 1 της οδηγίας 83/189 την έννοια ότι το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του Besluit radio-electrische inrichtingen, κατά το οποίο: "Απαγορεύεται η απ' ευθείας ή μέσω άλλου εμπορική διαφήμιση εγκαταστάσεων εκπομπής που δεν ανήκουν σε εγκεκριμένο τύπο", πρέπει να θεωρηθεί ως τεχνικός κανόνας υπό την έννοια της πιο πάνω οδηγίας;

2) Αν στο πρώτο ερώτημα πρέπει να δοθεί καταφατική απάντηση, έχει αυτό ως συνέπεια ότι μια τέτοια διάταξη δεν έχει εφαρμογή μόνον όταν σε μια συγκεκριμένη περίπτωση εμποδίζει το εμπόριο ή την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων ή πρέπει να γίνει δεκτό ότι η διάταξη αυτή πρέπει πάραυτα να μην εφαρμόζεται όταν ο κανόνας γενικώς, και επομένως ανεξαρτήτως της συγκεκριμένης περιπτώσεως, εμποδίζει ή δύναται να εμποδίσει το εμπόριο;»

5. Το Hoge Raad ζητεί από το Δικαστήριο να απαντήσει στο πρώτο ερώτημα λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο το νομικό πλαίσιο εντός του οποίου εντάσσεται η σχετική διάταξη, αλλά και τη σχέση που υπάρχει μεταξύ της απαγορεύσεως διαφημίσεως και των προτύπων που πρέπει να ακολουθεί ο εξοπλισμός εκπομπής.

Στο σημείο 6.11.1 της αποφάσεώς του περί παραπομπής, παρατηρεί ότι, ναι μεν ορισμένα στοιχεία φαίνεται να δείχνουν ότι η επίμαχη διάταξη δεν μπορεί να θεωρηθεί τεχνικός κανόνας υπό την έννοια της οδηγίας 83/189, πλην όμως πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι η απαγόρευση της εμπορικής διαφημίσεως έχει άμεση σχέση με τα πρότυπα που ο εξοπλισμός εκπομπής πρέπει να ακολουθεί, καθόσον η έκταση της απαγορεύσεως αυτής εξαρτάται πλήρως από τις προϋποθέσεις εγκρίσεως. Τούτο σημαίνει ότι, αν μια εγκατάσταση εκπομπής δεν είναι σύμφωνη με τα τεχνικά πρότυπα που ισχύουν γι' αυτήν, θα θεωρείται μη εγκεκριμένη, οπότε κατά το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος περί των ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων δεν θα μπορεί να διαφημιστεί.

IV — Η κοινοτική ρύθμιση

6. Το άρθρο 1 της οδηγίας 83/189 [3] ορίζει τις έννοιες των «τεχνικών προδιαγραφών», του «προτύπου», του «προγράμματος τυποποιήσεως», του «σχέδιου προτύπου», του «τεχνικού κανόνα», του «σχέδιου τεχνικού κανόνα» και του «προϊόντος». Από το περιεχόμενο των προδικαστικών ερωτημάτων συνάγω ότι η ζητούμενη ερμηνεία αφορά μόνο τα σημεία 1 και 5 του άρθρου αυτού, τα οποία διευκρινίζουν αντιστοίχως την έννοια των όρων «τεχνικές προδιαγραφές» και «τεχνικός κανόνας».

Κατά την οδηγία, ως «τεχνικές προδιαγραφές» νοούνται «οι προδιαγραφές που περιέχονται σε έγγραφο με το οποίο ορίζονται τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος, όπως η ποιοτική στάθμη, η απόδοση, η ασφάλεια, οι διαστάσεις, καθώς και οι προδιαγραφές που ισχύουν για το προϊόν όσον αφορά την ορολογία, τα σύμβολα, τις δοκιμές και μεθόδους δοκιμής, τη συσκευασία, το μαρκάρισμα και το ετικετάρισμα [...]».

3 — Όπως πολύ σωστά σημείωσε η Επιτροπή με τις γραπτές της παρατηρήσεις, εφαρμογή εν προκειμένω έχει το κείμενο της οδηγίας του 1983. Συγκεκριμένα, το ολλανδικό διάταγμα περί των ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων εκδόθηκε στις 5 Δεκεμβρίου 1988, ημερομηνία κατά την οποία θα έπρεπε ήδη να έχει ανακοινωθεί στην Επιτροπή εάν επρόκειτο για τεχνικό κανόνα. Η οδηγία 88/182/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 22ας Μαρτίου 1988, για την τροποποίηση της οδηγίας 83/189 (ΕΕ L 81, σ. 75), έδωσε στα κράτη μέλη χρονικό περιθώριο για την εφαρμογή της το οποίο έληξε την 1η Ιανουαρίου 1989.

Ως «τεχνικός κανόνας» νοούνται «οι τεχνικές προδιαγραφές, συμπεριλαμβανομένων των διοικητικών διατάξεων που ισχύουν γι' αυτές, η τήρηση των οποίων είναι υποχρεωτική, de jure ή de facto, για την εμπορία ή χρησιμοποίηση σε κράτος μέλος ή σε μεγάλο τμήμα του κράτους αυτού, με εξαίρεση τις προδιαγραφές που ορίζονται από τις αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης».

7. Κατά το άρθρο 8 της οδηγίας 83/189, «[τ]α κράτη μέλη αμέσως ανακοινώνουν στην Επιτροπή κάθε σχέδιο τεχνικού κανόνα, εκτός αν πρόκειται απλώς για πιστή εισαγωγή διεθνούς ή ευρωπαϊκού προτύπου, οπότε αρκεί μια απλή ενημέρωση σχετικά με το εν λόγω πρότυπο».

V — Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

8. Γραπτές παρατηρήσεις εντός της προθεσμίας που τάσσει το άρθρο 20 του Οργανισμού ΕΚ του Δικαστηρίου υπέβαλαν η Γαλλική, η Βελγική και η Ολλανδική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή. Δεδομένου ότι ουδείς εκ των ενδιαφερομένων ζήτησε να αναπτύξει προφορικώς τις παρατηρήσεις του, το Δικαστήριο αποφάσισε, όπως το άρθρο 104, παράγραφος 4, του Κανονισμού Διαδικασίας τού δίνει την ευχέρεια, να μη διεξαχθεί προφορική διαδικασία.

VI — Εξέταση των προδικαστικών ερωτημάτων

A — *Επί του πρώτου ερωτήματος*

9. Από τη διατύπωση του ερωτήματος αυτού συνάγω ότι το αιτούν δικαστήριο θέλει στην ουσία να πληροφορηθεί αν ο κανόνας του άρθρου C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος περί ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων, ο οποίος απαγορεύει την απ' ευθείας ή μέσω άλλου εμπορική διαφήμιση μη εγκεκριμένου εξοπλισμού εκπομπής, είναι τεχνικός κανόνας υπό την έννοια της οδηγίας 83/189.

10. Συμφωνώντας με όλους όσους υπέβαλαν παρατηρήσεις στην προδικαστική αυτή διαδικασία, θεωρώ ότι στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση.

11. Όπως έχει επισημάνει το Δικαστήριο, η οδηγία 83/189 έχει ως σκοπό να προστατεύσει, μέσω προληπτικού ελέγχου, την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων, η οποία είναι ένα από τα θεμέλια της Κοινότητας. Ο έλεγχος αυτός είναι σκόπιμος καθόσον τεχνικοί κανόνες που εμπίπτουν στην οδηγία μπορούν να αποτελέσουν εμπόδιο για τις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ κρατών μελών, εμπόδιο το οποίο δεν

μπορεί να επιτραπεί παρά μόνον αν είναι αναγκαίο για να ικανοποιηθούν επιτακτικές ανάγκες γενικού συμφέροντος [4].

12. Όπως σωστά παρατήρησε η Επιτροπή, η επίμαχη εθνική διάταξη δεν μπορεί να θεωρηθεί ούτε ως τεχνική προδιαγραφή ούτε ως τεχνικός κανόνας υπό την έννοια της οδηγίας 83/189, καθόσον ο κανόνας που απαγορεύει τη διαφήμιση δεν θέτει καμία προδιαγραφή που καθορίζει τα χαρακτηριστικά του εξοπλισμού εκπομπής αλλά μόνον χαράσσει μια γραμμή συμπεριφοράς στην περίπτωση που ο εξοπλισμός εκπομπής δεν έχει την απαιτούμενη έγκριση και καθόσον η τήρηση του κανόνα αυτού δεν είναι υποχρεωτική για την εμπορία ή χρήση εξοπλισμού εκπομπής στις Κάτω Χώρες.

13. Και άλλα επιχειρήματα συνηγορούν υπέρ της ερμηνείας αυτής. Πρώτον, η διαφήμιση είναι υπηρεσία και όχι προϊόν, οπότε βρίσκεται εκτός του πεδίου εφαρμογής του άρθρου 30 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρου 28 ΕΚ) και της οδηγίας 83/189, η οποία έχει ως σκοπό να αποτρέψει κάθε εμπόδιο για την ελεύθερη κυκλοφορία των προϊόντων. Όπως το Δικαστήριο έχει πει στη νομολογία του, οι τεχνικοί κανόνες υπό την έννοια της οδηγίας 83/189 είναι προδιαγραφές που καθορίζουν τα χαρακτηριστικά των προϊόντων [5]. Δεδομένου ότι η επίμαχη διάταξη δεν διευκρινίζει ένα απαιτούμενο χαρακτηριστικό κάποιου προϊόντος, εξ αρχής δεν εμπίπτει στον ορισμό της τεχνικής προδιαγραφής, οπότε δεν μπορεί να θεωρηθεί τεχνικός κανόνας που έπρεπε να ανακοινωθεί στην Επιτροπή σύμφωνα με το άρθρο 8, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, της οδηγίας [6]. Κατά συνέπεια, η υποχρέωση ανακοινώσεως που προβλέπει η οδηγία 83/189 δεν καταλαμβάνει μια εθνική ρύθμιση που δεν διέπει τα απαιτούμενα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος [7].

14. Δεύτερον, ο ορισμός των «τεχνικών προδιαγραφών» που περιλαμβάνεται στο άρθρο 1, σημείο 1, της οδηγίας 83/189 αφορά τα χαρακτηριστικά ενός προϊόντος αλλά δεν αναφέρει τη διαφήμιση ούτε τις μεθόδους προωθήσεως των πωλήσεων. Ούτως ή άλλως, στην παρούσα περίπτωση πρόκειται για κανόνα παρακολουθηματικού χαρακτήρα ο οποίος δεν καθορίζει, ούτε άμεσα ούτε έμμεσα, τα χαρακτηριστικά που ο εξοπλισμός εκπομπής πρέπει να έχει για να μπορεί να τεθεί στο εμπόριο και να χρησιμοποιηθεί, η δε εφαρμογή του κανόνα αυτού εξαρτάται από το αν οι δημόσιες αρχές έχουν εγκρίνει τον εξοπλισμό εκπομπής. Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι αυτή καθαυτή η υποχρέωση παραθέσεως, σε συγκεκριμένη γλώσσα, των πληροφοριών που αφορούν ένα προϊόν δεν είναι «τεχνικός κανόνας» υπό την έννοια της οδηγίας 83/189, αλλά κανόνας παρακολουθηματικού χαρακτήρα αναγκαίος για την αποτελεσματική διαβίβαση των πληροφοριών [8].

4 — Αποφάσεις της 30ής Απριλίου 1996, C-194/94, CIA Security International (Συλλογή 1996, σ. I-2201, σκέψη 40)· της 20ής Μαρτίου 1997, C-13/96, Bic Benelux (Συλλογή 1997, σ. I-1753, σκέψη 19)· της 3 Ιουνίου 1999, C-33/97, Colim (Συλλογή 1999, σ. I-3175, σκέψη 22), και της 26ης Σεπτεμβρίου 2000, C-443/98, Unilever (Συλλογή 2000, σ. I-7535, σκέψη 40).

5 — Απόφαση CIA Security International που προαναφέρθηκε στην υποσημείωση 4, σκέψη 25.

6 — Απόφαση της 16 Σεπτεμβρίου 1997, C-279/94, Επιτροπή κατά Ιταλίας (Συλλογή 1997, σ. I-4743, σκέψη 34).

7 — Απόφαση της 20ής Ιουνίου 1996, C-418/93 έως C-421/93, C-460/93 έως C-462/93, C-464/93, C-9/94 έως C-11/94, C-14/94, C-15/94, C-23/94, C-24/94 και C-332/94, Semeraro Casa Uno κ.λπ. (Συλλογή 1996, σ. I-2975, σκέψη 38).

8 — Απόφαση Colim που προαναφέρθηκε στην υποσημείωση 4, σκέψη 29.

15. Τρίτον, η επίμαχη διάταξη διέπει τη διαφήμιση, η οποία έχει αρκετά μακρινή και ανεπαρκώς άμεση σχέση με την παραγωγή και εμπορία ενός προϊόντος. Το Δικαστήριο έχει πει συναφώς ότι είναι δυνατόν να υπάρξουν κανόνες που θέτουν τεχνικές προδιαγραφές για ένα προϊόν όταν το προϊόν αυτό προορίζεται για συγκεκριμένη κατηγορία χρηστών, των οποίων κανόνων το περιεχόμενο εξαρτάται από τον συγκεκριμένο σκοπό που επιδιώκει η ομάδα αυτή και οι οποίοι κανόνες έχουν αρκετά μακρινή σχέση με την παραγωγή και εμπορία του προϊόντος για να μπορέσουν να χαρακτηριστούν ως τεχνικοί κανόνες υπό την έννοια της οδηγίας 83/189 [9].

16. Τέλος, η απαγόρευση διαφημίσεως δεν σημαίνει ότι είναι παράνομη η εμπορία μη εγκεκριμένου εξοπλισμού εκπομπής.

17. Κατά την Επιτροπή, αν η απαγόρευση διαφημίσεως την οποία θέτει το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος μπορεί να ερμηνευθεί από τα εθνικά δικαστήρια ως δυναμένη να έχει εφαρμογή και επί των υπό ευρεία έννοια μέσων επικοινωνίας (όπως ο γραπτός Τύπος ή το ραδιόφωνο) που διαφημίζουν μη εγκεκριμένο εξοπλισμό εκπομπής, το επίμαχο άρθρο θα είναι τεχνικός κανόνας.

9 — Απόφαση της 16ης Ιουνίου 1998, C-226/97, Lemmens (Συλλογή 1998, σ. I-3711, σκέψη 24).

Δεν νομίζω ότι είναι λυσιτελές να εξετάσει το Δικαστήριο την άποψη αυτή στο πλαίσιο του προδικαστικού ερωτήματος, καθόσον, όπως αναγνωρίζει η Επιτροπή, η κατάσταση αυτή δεν έχει καμία σχέση με την κατάσταση στο πλαίσιο της οποίας κινήθηκε η ποινική δίωξη κατά του G. van der Burg, ο οποίος είναι έμπορος που πωλεί εξοπλισμό εκπομπής και δεν είναι μέσο επικοινωνίας.

18. Για τους λόγους που εξέθεσα θεωρώ ότι ο κανόνας του άρθρου C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος περί των ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων, ο οποίος απαγορεύει τη διαφήμιση μη εγκεκριμένου εξοπλισμού εκπομπής, δεν είναι τεχνικός κανόνας υπό την έννοια της οδηγίας 83/189.

Το γεγονός ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των τεχνικών προτύπων που ο εξοπλισμός εκπομπής πρέπει να ακολουθεί για να μπορέσει να εγκριθεί και της απαγορεύσεως διαφημίσεως μη εγκεκριμένου εξοπλισμού δεν επηρεάζει την εκτίμησή μου, καθόσον η απαγόρευση αυτή ισχύει μόνον όταν απαιτείται άδεια η οποία δεν έχει χορηγηθεί.

19. Λαμβανομένης υπόψη της απαντήσεως που προτείνω να δοθεί στο πρώτο ερώτημα, θεωρώ ότι δεν είναι αναγκαίο να δοθεί απάντηση στο δεύτερο. Παρά ταύτα, θα το εξετάσω για την περίπτωση που το Δικαστήριο δεν συμμεριστεί την άποψή μου.

Β — *Επί του δευτέρου ερωτήματος*

20. Με το δεύτερο ερώτημα, που υπέβαλε επικουρικώς για την περίπτωση που το Δικαστήριο δώσει καταφατική απάντηση στο πρώτο, το αιτούν δικαστήριο επιθυμεί να πληροφορηθεί αν, για να μείνει ανεφάρμοστος ο τεχνικός κανόνας που δεν ανακοινώθηκε, πρέπει ο κανόνας αυτός να εμποδίζει στη συγκεκριμένη περίπτωση την ελεύθερη κυκλοφορία των εμπορευμάτων ή είναι αρκετό να μπορεί ο κανόνας αυτός να διαταράξει γενικά τις εμπορικές συναλλαγές.

21. Τόσο η Γαλλική όσο και η Ολλανδική Κυβέρνηση θεωρούν ότι το αν ο μη ανακοινωθείς τεχνικός κανόνας έχει εφαρμογή πρέπει να εκτιμάται κατά περίπτωση λαμβανομένου υπόψη του σκοπού της οδηγίας 83/189 και ότι ο κανόνας αυτός δεν έχει εφαρμογή μόνον όταν δεν μπορεί να γίνει επίκληση κανενός από τους δικαιολογητικούς λόγους που προβλέπει το άρθρο 36 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 30 ΕΚ).

Όμως, εν προκειμένω, η επίμαχη διάταξη είναι απαραίτητη για την προστασία των κυμάτων, οπότε είναι δικαιολογημένη. Συγκεκριμένα, η απαγόρευση της διαφημίσεως, για το ευρύ κοινό, του μη εγκεκριμένου εξοπλισμού εκπομπής, ενώ επιτρέπεται η διαφήμιση για τους επαγγελματίες του τομέα, εξηγείται από τις σοβαρές διαταράξεις που η χρήση μη εγκεκριμένου εξοπλισμού εκπομπής μπορεί να δημιουργήσει στο δίκτυο των επικοινωνιών, καθόσον μπορεί να διαταράξει την κίνηση των ασθενοφόρων, τις επικοινωνίες της αστυνομίας, τα ραδιοτηλεοπτικά κύματα, τη δραστηριότητα των ελεγκτών εναέριας κυκλοφορίας, τη ναυσιπλοΐα ή ακόμα και την εθνική άμυνα, για να παραθέσω μόνον αυτά τα παραδείγματα.

22. Το Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί επί των εννόμων συνεπειών της παραλείψεως κράτους μέλους να ανακοινώσει τεχνικό κανόνα στην Επιτροπή. Το Δικαστήριο έχει πει συναφώς ότι ο σκοπός της οδηγίας 83/189 είναι η μέσω προληπτικού ελέγχου προστασία της ελεύθερης κυκλοφορίας των εμπορευμάτων και ότι η υποχρέωση ανακοινώσεως είναι ουσιώδες μέσο για να γίνει ο έλεγχος αυτός. Η αποτελεσματικότητα του ελέγχου θα ενισχύεται όσο η οδηγία ερμηνεύεται υπό την έννοια ότι η παραγνώριση της υποχρεώσεως ανακοινώσεως αποτελεί ουσιώδη διαδικαστική πλημμέλεια ικανή να οδηγήσει στη μη εφαρμογή των σχετικών τεχνικών κανόνων επί των ιδιωτών [10].

23. Συμφωνώ με την Επιτροπή ότι το πεδίο εφαρμογής της οδηγίας 83/189 και το πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 της Συνθήκης συμπίπτουν μόνον εν μέρει [11] και ότι η κύρωση που συνίσταται στη μη εφαρμογή του τεχνικού κανόνα, έτσι ώστε να αυξάνει η αποτελεσματικότητα του προληπτικού ελέγχου που καθιερώνει η οδηγία 83/189, είναι μια λύση που πρέπει να περιορίζεται στο καθ' ύλην πεδίο εφαρμογής της οδηγίας αυτής. Κατά συνέπεια, ο μη ανακοινωθείς τεχνικός

10 — Απόφαση CIA Security International που προαναφέρθηκε στην υποσημείωση 4, σκέψη 48.

11 — Η Επιτροπή αναφέρει ως παράδειγμα τις γλωσσικές απαιτήσεις που τα κράτη μέλη έχουν όσον αφορά την επισήμανση των προϊόντων. Χωρίς να είναι τεχνικοί κανόνες, οι απαιτήσεις αυτές αποτελούν εμπόδιο για το ενδοκοινοτικό εμπόριο, ενώ οι προδιαγραφές παραγωγής, οι οποίες δεν έχουν καμία συνέπεια στις εμπορικές συναλλαγές μεταξύ των κρατών μελών, μπορούν να θεωρηθούν τεχνικοί κανόνες, μολονότι δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 30 της Συνθήκης.

κανόνας πρέπει να μην εφαρμόζεται μόνο στο μέτρο που θα μπορεί να εμποδίσει τη χρήση ή την εμπορία του προϊόντος που έχει υποβληθεί στην κρίση του εθνικού δικαστηρίου.

Κατ' εμέ, η απαγόρευση του άρθρου C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος περί των ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων δεν αποτελεί εμπόδιο για τη χρήση ή την εμπορία εξοπλισμού εκπομπής. Αυτός είναι ο λόγος που θεωρώ ότι, ακόμα και αν το Δικαστήριο εκτιμήσει ότι πρόκειται για τεχνικό κανόνα υπό την έννοια της οδηγίας 83/189, το εθνικό δικαστήριο δεν μπορεί να τον αφήσει ανεφάρμοστο στην υπόθεση που εκδικάζει.

24. Στην περίπτωση που το Δικαστήριο εκτιμήσει ότι πρέπει να δώσει απάντηση στο δεύτερο ερώτημα, νομίζω ότι ο μη ανακοινωθείς τεχνικός κανόνας πρέπει να μένει ανεφάρμοστος μόνον όταν είναι ικανός να εμποδίσει τη χρήση ή την εμπορία του προϊόντος. Εφόσον το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος περί των ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων δεν εμπορίζει τη χρήση ή την εμπορία του εξοπλισμού εκπομπής, το Hoge Raad δεν μπορεί εν προκειμένω να αφήσει το άρθρο αυτό ανεφάρμοστο.

VII — Συμπέρασμα

25. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στα ερωτήματα του Hoge Raad ως εξής:

«1) Ο κανόνας του άρθρου C.11.1, παράγραφος 1, του Besluit radio-elektrische inrichtingen (διατάγματος περί των ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων), ο οποίος απαγορεύει τη διαφήμιση μη εγκεκριμένου εξοπλισμού εκπομπής, δεν είναι τεχνικός κανόνας υπό την έννοια της οδηγίας 83/189/ΕΟΚ του Συμβουλίου, της 28ης Μαρτίου 1983, για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφορήσεως στον

τομέα των τεχνικών προτύπων και προδιαγραφών. Το γεγονός ότι υπάρχει άμεση σχέση μεταξύ των τεχνικών προτύπων που ο εξοπλισμός εκπομπής πρέπει να ακολουθεί για να μπορέσει να εγκριθεί και της απαγορεύσεως διαφημίσεως του μη εγκεκριμένου εξοπλισμού εκπομπής δεν επηρεάζει την εκτίμηση αυτή, καθόσον η απαγόρευση αυτή εφαρμόζεται μόνον όταν δεν έχει χορηγηθεί η απαιτούμενη έγκριση.

2) Ο μη ανακοινωθείς τεχνικός κανόνας πρέπει να μένει ανεφάρμοστος μόνον όταν είναι ικανός να εμποδίσει τη χρήση ή την εμπορία του προϊόντος. Δεδομένου ότι το άρθρο C.11.1, παράγραφος 1, του διατάγματος περί των ραδιοηλεκτρικών εγκαταστάσεων δεν εμπορίζει ούτε τη χρήση ούτε την εμπορία του εξοπλισμού εκπομπής, το Hoge Raad δεν μπορεί εν προκειμένω να αφήσει το άρθρο αυτό ανεφάρμοστο.»